

den offentlige Mening vanærende Handling, idet dette i Almindelighed ikke udtales i Dommen, betragtes Rettighedsfrakendelsen dog som en social Degradation, og det vilde antagelig, ligesom i Sverige, hurtigt vise sig, at der intet var opnaaet ved i Loven at frigøre den almindelige Rettighedsfortabelse fra den borgerlige Ære vedrørende Betingelse. Den opretholdt Rettighedsfrakendelse vilde stadig blive opfattet som en retlig Infami. Dette vilde vel nok i noget ringere Grad gælde en almindelig Rettighedsfortabelse, der uden at nævnes i Dommen automatisk knyttedes til visse Betingelser med Hensyn til Gerningens Art og Straffens Størrelse, men til Gengæld vilde en saadan usmidig Ordning — i al Fald hvis man ikke som Betingelse for Rettighedsfrakendelsen fastsatte Idømmelse af en ret høj Straf — medføre et infamerende Stempel i mange Tilfælde, hvor efter den nuværende Ordning Domstolene ikke vilde betragte Handlingen som vanærende.

Spørgsmaalet om Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder bør afskaffes, er imidlertid ikke afgjort hermed. Det maa tillige undersøges, om ikke Samfundshensyn, der er vigtigere end de anførte Ulemper, kræver dets Opretholdelse.

I saa Henseende skal nu for det første bemærkes, at Institutet ikke ses at have nogen Opgave som *Strafforanstaltning*. Straffelovens Strafferammer er saa vide op ad til, at det altid vil være muligt at anvende en i det enkelte Tilfælde tilstrækkelig streng Straf, hvad enten man lægger Vægt paa Straffens Virkning overfor Lovovertræderen selv eller paa dens Virkning overfor Omverdenen. Institutet er derhos i særlig Grad uegnet som Straf, idet Flertallet af de straffede ikke har Brug for eller regner med de borgerlige Rettigheder.

Spørgsmaalet bliver dernæst, om ikke andre Samfundshensyn vejer tilstrækkelig tungt til at opretholde Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder trods Betænkelighederne derved. De Hensyn, der maa antages at ligge bag ved Institutet i dets nuværende Skikkelse, og de eneste, som synes at kunne begrunde dets Opretholdelse, er Hensynet *at beskytte Samfundsfunktionerne* mod Skade fra daarlige Elementer og *at værne Samfundsmoralen*. De Rettigheder, der fortages ved Frakendelse af de borgerlige Rettigheder, er imidlertid saa uensartede og af saa forskellig samfundsmæssig Betydning, at deres Udøvelse kræver helt forskellige personlige Forudsætninger. Man tænke blot paa Retten til at beklæde offentlige Stillinger og Hverv, at stemme ved offentlige Valg, at være Lærer for Børn og unge, at virke som Bankdirektør, at drive almindelig borgerlig Næring, at virke som Dykker og at oppebære Invalide- og Aldersrente. Det kan derfor i sig selv ikke være rigtigt at kræve de samme Vandelsbetingelser for Udøvelsen af hver af disse Rettigheder, men det maa for hver Rettighed overvejes, om der af Hensyn til Beskyttelse af Samfundsfunktionerne eller Samfundsmoralen bør kræves særlige Vandelsbetingelser for at udøve dem og da hvilke. De nævnte Hensyn kan derfor ikke føre til en Uniformering af Vandelsbetingelserne for Udøvelse af en Række forskellige Rettigheder ved Opretholdelse af et Institut som Frakendelse af de borgerlige Rettigheder.

Udvalget er herefter enigt i at foreslaa, at saavel Begrebet den vanærende Handling som Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder afskaffes.

Udvalget er endvidere, som det fremgaar af foranstaaende, enigt i, at *strafferetlige* Hensyn ikke kræver, at der ved Siden af Anvendelse af Straf skal kunne dømmes til Fortabelse af Rettigheder*), men *at Rettighedstab kun bør indtræde i Tilfælde, hvor Hensynet til derved direkte at beskytte Samfundets Interesser, derunder Samfundsmoralen, kræver Fortabelsen.*

*) Noget andet er, at Rettighedsfrakendelse som tidligere nævnt ofte føles som og *virker* som Straf. Dette gælder f. Eks. i særlig Grad Frakendelse af Retten til at føre Motorkøretøj.